

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmd-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A közegészség érdekében.

I. A köztisztaságról.

Bizonyosra vesszük, hogy már a cím miatt igen sok helyen gyanúsítani fogják cikkbeli választékunkat. Nálunk az egészség a Gondviselés ingyen való ajándékának tekintetik és a legtöbben szembetűnőleg előre elvégzettnek tekintik, hogy épek legyenek-e vagy betegesek akár így, akár amúgy élnek. Innen van, hogy a kuruzslás mindenféle nemei virágznak s a csodaszereknek és javasasszonyoknak állandó a kelete.

E témáról irni rosszakaratú papirfogyasztásnak minősített mindaddig, míg nem a kolera és annak során fölmerült jelenségek a kérdést valamennyire divatba hozták. Ugyanis a fatum és gondviselés kizárólagos oltalma alá menekült köztudatot fölverte mohamedáni tespedéséből azon sok példával beigazolt tapasztalat, hogy a köztisztaság és szabályos életrend legbiztosabb ellenszere ezen irtózatoss nyavalyának. E tényből a laikus észjárás is levonta a megfelelő bölcs következtetést.

Azonban a teoriánál a hivatalos világ nagyon kicsit, a nem hivatalos pedig egy lépést se ment tovább. Hogy ezen vád jogossága kitűnjék, kezdjük a megye metropolisán, Zomborban. A piac most is a főutcákban tartatik s a mindenféle állati hulladék most is, rekkenő melegben, ott párolog a főtéren 24 óráig, máshol míg az eső el nem mossa. A belvizeket leveztető árokban most is sárral és szeméttel vegyest büzlük a dögleletes áporodott csapadék és mindaz, a mit lelkiismeretlen háziurak ellenőrizetlenül beleeresztenek.

A húst most is azek a régi százszor elítelt vágóhíd nevű szemétdombon bocsájtják világgá és födetlen kocsikon, porban, melegben, sőt le-takaratlanul, legyek raja által kísérve szállítják a székekbe. A külvárosokban, valamint kint a községekben, a mélyebb pontokon összefutó víz az állandó tropikus hőségtől miázmas zöld le-peltől van borítva, mely alatt férgek nyüzsgö-
nek s fölpuffadt hullák undorítanak. A minapán még a határon sem birtak dolgozni az ara-tók, a dögleletes, rothadt halak bűzétől. Persze a mi ugynevezett leveztető csatornánk nem vezethet le semmit, mert fenéke szemét, oldala sár. Tisz-títása néha napján eszköztetik ugyan oly for-mán, hogy a salakját kirakják a partjára és azt onnan a legközelebbi eső régi helyére vissza viszi. Az is igaz ugyan, hogy a gyakori tisztítást nem sürgeti senki, azon egyszerű okból, hogy a je-len esetben többet árt az orvosság, mint a beteg-ség; mert a veszteg állapotban csak fölületén párolog a kóranagy, amugy pedig kiterítve, hatványozottan megrongálja a levegőt. Vannak persze e kolera telepnek is, mint mindennek a mi régóta rendetlen, barátai és pártfogói; ezek azt állítják, hogy jobb, ha állandóan s mérsékelten párolog e bűztanya, semhogy le-fojtva egyszerre kelljen egy évi meggyülemlett miázmaít elnyelnünk. Elfelejtik ezek a bölcs-urak, hogy ez a vízözön előtti lecsapolási mód-szer nem maradhatna Zombor városának kizáró-lagosan szabadalmazott tulajdona, ha valóban célszerű vagy csak tűrhető is volna.

Kérdezzük: lehet-e a világon kiáltóbb igaz-talanság, mint az, hogy az egész város érde-kében ásátik egy ily piszok csatorna s bűzé-nek örökös tőrésére kárthatnak mindazok, a kik előtt elvonul?

Sajnos, hogy a város tanácsa a kezdemé-nyezésben bátortalan vagy komótos és e réz-ben éppen olyan indolens, mint akármelyik fa-lusi kupak tanács. A ki azt hiszi, hogy túlo-zunk, álljon meg a Falcione boltja előtti hidon, a város egyik legjáróttabb pontján, nézzen bele

abba a förtelmes kloákába s ha el nem némul, ám akkor kárhoztassa felszólalásunkat.

Mikor tavál a kolera bizottság a pócegöd-rök megvizsgálására körüljárt, az orvos rendőri szemle kitüntette, hogy azoknak legnagyobb része oly primitív és tűrhetetlen karban van, hogy ragályos nyavalya esetén a bajnak rend-kivüli súlyosbodását okozhatja. A vész Isten kegyelméből elmúlt, az iratok valamely fiókban alusszák föltámadás nélküli álmukat s minden maradt a régiben.

Ugyanezen viszonyok, a helyi körülmények szerint módosítva, a községekben is állanak; a járási vagy községi orvosnak szabad ugyan pa-naszkodni és panaszaival fönt megútatni, lent meggyöőltetni magát; de ennél többre alig mehet. Jaj annak az orvosnak, a ki egy-egy falusi dinastia érdekeit közegészségügyi hókusz-pókusz miatt zavarni meri.

Nem régiben egyik szomszédos nagyköz-ségben fordult elő élére állított példa s végre is az orvos engedett, mert hát az okosabb en-ged — mint az egyszeri ökör mondta a tag-lózó mészárosnak.

A közigazgatósági hatóság intve és kérve, oktatta és parancsolva, rendelkezik ugyan, de az általános közönnnyel, sőt renitenciával szem-ben alig érhet el többet a helyi apró járvá-nyok lokalizálásánál.

Hogy mindezek dacára is megvagyunk — mint mondani szokás — az igaz; de hogy hányal vagyunk keve ebben a közgondatlan-ság miatt? — azt persze a temetők néma ke-resztjei nem panaszolhatják föl.

1848—49. évi okmánytár.

Közl.: Iványi István.

13. Nemes városi tanács!

Országos teljhatalmú biztos Beöthy Ödön urhoz sürgöny útján érkezett jelentés hiteles mását ide / al mellékelve van szerencsénk a nemes városi tanács közönségének kellő tudom-
más végett átteni Kelt az 1848. évi október 10-én Uj Verbászon tartott táborig bizottmány vegyes osztályú üléséből.

7. Az éjjel vett leghitelesebb hírek: Roth tábornok, Perczel Mór és Görgey Arthur ez-redesek által hat ezret meghaladó táborával, 12 ágyúval s minden hadi készületével együtt eltagotott. Bécsben kiütvén a forradalom, Sop-ron megyei kormánybiztos Nicky Sándor tudó-sítása szerint hazánk legnagyobb ellensége gróf Latour ostrák hadügyminiszter felakasztott. Seregeink Jellachich tábora ellen nyomulnak. Pest, október 8-án 1848. reggeli 8 órakor Páz-mándy Dénes képviselőház elnöke. Másolat hi-telűl Karácsony Lipót megyei főjegyző.

14. Az országos nemzetőrségi tanács.

Szabadka város tanácsának

Szabadkán.

Budapest, 1848. október 8-án.

Az országos képviselőlet által megbízott or-szágos honvédelmi bizottmány, folyó hó 8-án 896. szám alatt ide áttett rendelete (lásd a kö-vetkező számot) másolatban a végett küldetik át a tisztelt tanácsnak, miszerint az annak Sza-badka városra vonatkozó részét a legrigorúbb pontossággal, rögtön teljesíteni hazánui kötele-ségüknek ismerjék.

Magában értetődővén, hogy a teljesítendő kö-telezés az illető órnagy közremunkálásával léssen foganatba veendő.

Nádossy alezredes.

15 A honvédelmi bizottmány a nemzetőrségi jarasnak.

Mayerhoffer Dálya s Erdőd közt a Dunán át-kelvén, Bogolyev és Karavukova közt a verbászi tábor ellen nyomul, ennek következtében követ-kező rendeletek gyors végrehajtása szükséges.

1. Szegedről a nemzetőrség a mennyiben jól felfegyverkezve van, tüstént indíttassék Ver-bászra, minél nagyobb számban, annál jobb, de

legalább 1000 ember bizonyosan, 1000 darab fegyver küldetik számára Bajáról, ezen Szegediek rendeltetése: a verbászi tábor erejét nevelni, miszerint ennek következtében onnan Mayer-hoffer ellen rendes katonaság mobilizálathassék.

2. A tolnai jól felfegyverezett nemzetőrök szálljanak át a Dunán és Zombornak tartva Mayerhoffer ellen működjenek.

3. Bajáról 500 nemzetörnek hasonló ren-deletek adassanak.

4. Szabadkáról azon 1200 fegyveres nem-zetör, kiket a hadügyminiszter a Duna balpart-jának szemmel tartására kirendelt volt, szintugy Mayerhoffer ellen vonuljon. A bajai nemzetörök Baján kapják a szükséges kemény töltéseket és löszereket azokból, melyeket gróf Batthyány Kázmér az ellenségtől elfogott; a kellő ren-delkezők azonban megteendő, miszerint töb-bet is vigyenek magokkal a többiek számára. Pest, okt. 8 1848.

A király és haza nevében az orsz. képviselőlet által megbízott orsz. honvédelmi bizottmány.

Kossuth Lajos s k. elnök.

Hírek.

A m. kir. pénzügyminiszter Gaal István Zom-bor kerületi becslobizost első osztályu pénzügyi fo-galmazói címmel és ranggal kataszteri nyilvántartóvá nevezte ki.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter a me-gyénk területén működő kir. adófelügyelő mellé I. osztályu pénzügyi fogalmazói ranggal kataszteri nyil-vántartó biztossá Schmidt Béla titeli járási kat. becslo-bizost nevezte ki.

Áthelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter Jal-may Béla kincstári alügyészt a szegedi kincstári ügyészségtől a zomborihoz helyezte át.

A pénzügyminiszter kinevezte Latinovics Lázár kataszteri becslobizost a zombori királyi adó-felügyelő mellé I. oszt. irattári kezelő irodatisztnak.
Szabadkáról lovag Pittoni Miksa, közbeesü-lésben állott honvéd ezredes, Jászberénybe helyez-tetett át.

A m. kir. honvédelmi miniszter az észak-bácskai 4. számú zászlóalj h. parancsnokává a 66-ik zászlóaljól Cziráky Sándor századost nevezte ki.

Mandich Endre bajai káplán Csúrogra, Uj-helyi Agoston szintén bajai káplán Moholra, Weisz Mi-hály volt apatini plébános Miskére lelkész helyettesül ne-vezetett ki; Kustár Lajos zentai káplán a bibornok-érek mint kegyur által csanádi plébánossá nevezte-tett ki.

Káplánok áthelyezése. Kalmár György csa-nádi adminisztrátor Zentára, Uhl József Temerinből Bajára, Kürtösy Antal Fajszról Akasztóra, Nagy Má-tyás Sükösdről Temerinbe, Wachtl István Katymárról Bácsba, Török Gyula Bácsból Katymárra, Knezy Pé-ter Bikityről Dusnokra, Kuluncsics Miklós Dusnokról Bikityre helyeztetett át.

Az ujmisések segédlelkészekül következő állo-másokra osztattak be: Bászler István Csávoivra, Eve-tovich János Bányára, Jauch Ferenc Gajdobrára, Ödry Lajos Szent Istvánra, Romich Gyergy Fajszra, Sándor József Sükösdre, ifju Benedek Elek diakonus gyanánt Zentára.

Széchenyi József kir. törvsz. elnök és esa-ládja 1. hó 18-án utazott el Budapestre s onnan fürdőbe.

Hirdetmény. Az apatini dalár-egyesület 25 éves fenállásának megünneplésére 1885. évi augusztus hó 8., 9. és 10. napjain nagys. Schmausz Endre me-gyei alispán úr védnöksége alatt dalárünnepélyt ren-dez, melyre a n. é. közönség tisztelettel meghívatik. Az ünnepélyességek sorrendje következő:

I. nap. 1884. évi augusztus hó 8-án. Ugy a déli felső, mint az esti alsó hajóval, valamint délután 5 s 6 óra között Zombor felől érkező társgegyleteknek a helybeli dalár-egyesület általi fogadtatása és azok be-
vonulása a felső népiskola elé, a honnan a vendégek az ott működő beszállásolási bizottság által lakásaikra kalauzoltatnak. Ugyanazon nap esti 9 órakor a „ma-gyar koronához” címzett vendéglő helyiségében ismer-
kedési-estély tartatik.

II. nap. 1885. évi augusztus hó 9-én. Reggeli 7 órakor összépróba a daláregyesület helyiségében. Innen indulás 10 órakor szt. misére. Déli 1/2 órakor talál-
kozás a dalár-egyesület helyiségében s innen tömeges felvonulás a Schaffer-féle vendéglőben 1 órakor tar-tandó diszebédre. Délután 4 órakor ünnepélyes felvo-nulás a Schaffer féle vendéglőlől a felső népiskola ta-nácertermében tartandó dalár-egyesületi diszközgyűlésre. Ezt követi délután 5 órakor a felső népiskola udva-rában zenekíséret mellett előadandó összhangverseny, melynek másora következő: 1. Kölcsey „Hymnus”-a Erkel Ferenctől. 2. „Schaffers Sonntagslied” Kreutzer-től. 3. „Őseink emléke” Huber Károlytól. 4. „Nemzeti zászló” ugyanattól. 5. „Lob preiset” * 6. „Király-

induló Huber Károlytól. 7. „Szózat“ Egressy Bénéti. Esti 8¹/₂ órakor a „magyar koronához“ címzett vendéglő nagytermében megtartandó táncvigalom veszi kezdetét.

III. nap. 1885. augusztus hó 10-én. Reggel 1/2 9 órakor összejövetel s ünnepélyes kivonulás a „Wein spitz“ nevű baranyai szigeten az apatini dalár-egyesület által a közreműködött vendéglalások tiszteletére rendezendő és halászkok által készített halpaprikásra, melyen azonban nem dalárok is részt vehetnek.

Bélepti díjak következők: Ismerkedési estélyre személyenként és bor nélkül 60 kr. Disztribúcióra személyenként, bor nélkül, de zene betudásával 1 frt 50 kr. Hangversenyre: ülőhely 1 frt, állóhely 60 kr. Táncvigalomra: előre váltott jegy mellett 1 frt, este a pénztárnál 1 frt 50 kr. személyenként. Halpaprikához: nem dalárok részére, italokkal együtt, személyenként 1 frt 50 kr.

Jegyek: Rátay Tivadar gyógyszerész úrnál, ugy nemkülönb Tész és Ermel, valamint Ábrahám Sándor urak kereskedésében kaphatók és az ismerkedési-estély-, disztribúció- és halpaprikához feltétlenül előre, sőt vendéglalásokhoz nem tartozók által legalább is 24 órával előbb váltandók, a vendéglalások ellenében a beszállásbizottság útján bármikor szerezhetik be jegyeiket.

Az ünnepélyre érkező dalárok az ünnepélyességek tartama alatt dalárjelvényeik folytonos viselésére kéretnek. — Apatin, 1885. évi július hó 15-én. A rendező bizottság.

Felhívás. A zombori polgári kaszinó egyleti dalárda választmányja hivatalosan értesíti az egylet f. pártoló tagjait, a mennyiben az apatini dalárdának f. évi augusztus hó 8., 9. és 10-én tartandó 25 éves fenállási jubileuma ünnepélyén részt venni és ezzel kapcsolatosan a dalárda működésére és pártoló tagjait családjaikkal egyetemben megillető ingyenes elszállásolás kedvezményét igénybe venni akarják, ez iránti szándékukat f. évi július 26-ig bezárólag alulírott nál, mint a dalárda titkárnál, jelentsék be. Zomborban, 1885. július 18-án. A választmány nevében: Dr. Dekker Gyula, egyleti titkár.

Zsupánszky Pál, zombori ügyvéd bűnperét, július hó 16-án tárgyalta a bécsi esküdtzsek. A tárgyaláson Hackenfeld elnököl, vádló Soós államügyész, védő: dr. Fuchs Károly. A vádlott körülményesen bevallotta, hogy a kövesdi birtokra vonatkozó teletkönyvi kivonatot és egyéb okmányokat meghamisította, oly célból, hogy az osztrák földhitelintézet 120,000 forintnyi kölcsönt eszközöljön ki. Megjegyzé, hogy a kövesdi birtokot nemcsak hogy nem ismeri, de azt sem tudja, vajon általában létezik-e. Bevallotta továbbá, hogy a hamisított okmányok elkészítésénél használt pecsétet ő maga rendezte meg. Nyomor fenyegette s ebből menekülő kísérlete meg a csalást. Azt azonban tagadja, hogy személye azonos lenne Stanko Axent, illetve Milyi Sándor ügynökkel, a ki 1879-ben és 1880-ban a magyar földhitelintézetet 90,000 frt erejéig részlete pontos adatokkal igyekezett igazolni, hogy 1876 óta, midőn mint ügyvéd N. Kikindán letelepedett, vagyont szerzett. Részletes vallatása, a tanúk kihallgatása és több okmány felolvasása után a bizonyítási eljárás befejeztetett. — Zsupánszky Pált, az esküdtzsek verdiktje alapján, családi kísérlet és álnév használata miatt négy évi, havonként egy napi börtönnel szigorított súlyos börtönrre és Ausztria tartományából való kiutasításra ítélték. Zsupánszky az ítélet kihirdetésére sirva fakadt.

Fegyvergyakorlatok. A megyénkbeli 4., 5. és 6. számú honvédszázaljak az idei őszi fegyvergyakorlatokat, melyek kivételosen csak 25 napig tartanak, székhelyükön (Szabadkán, Zomborban és Ujvidéken) fogják végezni. A gyakorlatok augusztus hó 21-én kezdődnek.

Egi Antal, vaskuti lakos házába f. hó 7-én ismeretlen tettesek rablási szándékból behatoltak. A zajra azonban a gazda felébredvén, szétugrasztotta hivatlan vendégeit.

Jégeső. F. hó 12-én d. u. Baján s környékén nagy jégeső volt, mely nagy kárt okozott különösen a szőlőkben.

F. év július hó 14-én Baumann Henrik karavokai lakostól ismeretlen tettesek 3 lovat loptak el. I. Egy pej paripát, 1870. évbéli, hátul jobbról K+B bélyeggel. 2. Egy sötét pej kancát, 1880. évbéli, h. j. K+B bélyeggel. 3. Egy 1873. évbéli sárga paripát, h. b. S s bélyeggel.

Mint a bécsi Kreditorenverein közli: Fürst M. L. kereskedő Német-Palánkán fizetéképtelen lón.

Az apatini felső népiskolai tanítók ez évben először tartanak a szünidőben külön oktatást. Ez újonnan nyitott tanfolyam 6 hétig fog tartani s felvételtnek 8-12 éves gyermekek. A beiratások megkezdettek e hó 13-án. Tandij 1 frt, mely előre ki fizetendő. Feltűnő, hogy a kétszeri publikáltatás, a doboltatás és csekély fizetés dacára a tanulók még is igen gyéren jelentkeznek.

O-Palánkán f. hó 13-án d. u. 2 órakor vészharangok zúgása jelezte egy nagy vihar közeledtét. Vihar helyett azonban tűz ütött ki. A harangokat most még jobban kongatták, de a tűzoltók azt hívnék, hogy ez még mindig a vihar elérése van, csak későn érkeztek meg, mikor már három ház égett le. Hogy az egész utca le nem égett, csak a szél irányában tekiűt terjedelmes kertnek és a magas fáknak köszönhető. A házak egyike sem volt biztosítva. Másnap d. u. 2 óra tájban a szomszéd N.-Palánkán ütött ki tűz egy nádfedelű házban. A tűzoltók a lehető leggyorsabban jelentek meg és sikerült is a tüzet lokalizálni, de a nevezett ház egészen leégett. Az épület 600 frtra volt biztosítva.

Bács-Bodrogh megye területén több adó-végrehajtói állomásra pályázat van hirdelve. A kérvények a helybeli kir. adófelügyelőhöz 4 hét alatt nyújtandók be.

A zombori róm. kath. nőzárdaiskola felépítésére az árlejtés f. évi augusztus 15-ének d. e. 10 órájáig kitűztetett. Az építési munkálatok biztosítására 69,889 frt 7 kr. költségvetésileg van előirányozva; zárt ajánlatok 5% bányapénz melléklése mellett fent kitűzött ideig elfogadhatók; tervek, előmérletek és a költségvetés, ugy az építési feltételek Zombor város kisebb tanácstermében a hivatalos órákban betekintheők.

Véres verekedés. A pénteki hetivásáron sátoros cigányok valami üzleti dolog fölött összeszóllaltak; mikor már kifogytak az argumentumokból elfogták az ostoronyeleket és löcsöket s egymást jó agyba-főbe verték. A rendőrök azonban csakhamar véget vetettek e vásári jelenetnek, melynek természetesen sok bálulója akadt.

Majdnem végetessé válható eset történt a napokban Ns. Militiesen. A községi orvos házában ablakán beugrott egy veszett kutya s a bennlévő Kalanvurszkyra rontott; a szerencsére ott termett aljegyző Veisz György merész odaadással a szobába tört s a kutyát agyonlőtte. E tettét a községbeliek nagy megelégedéssel fogadták.

A „Pesti Hírlap“ írja: Zomborban f. hó 12-én tanulmányt rendeztek a krusevlyai tüzkarosultak javára. A mulatság sikerében (tiszta jövedelem 80 frt) főérdeme dr. Edovics Marcellnek volt. A szép táncosnők soraiban ott voltak: Alexy Örszike, Aranyossy Lóra, Fellyvits Mariska, Heindl Etelka, Huttsa Bella, Kár Bella, Kalmár Zelma, Mihalovits Bella, Paresay Ilka, Penészy Klementine, Rischl Nina, Salivone Vilma, Thessen Vilma, Timkó Flóra, Vukay Szidónia kisasszonyok és a kevés számú asszonyok közül dr. Baehér Mihályné, dr. Edovics Marcellné, Gross J. né, Kár Zsigmondné, Koppány Simonné, Müller Lajosné, Igáss Sománé urhölgyek. A tánc Herczenberger Sándor kitűnő cigányzenéje mellett éjjelleg tartott s mindenki jól mulatott. — Nem tudjuk mire vélni a beküldő szándékát, de az bizonyos, hogy vagy borúrtásból, vagy rosszakaratból eredt. Ha az elsőből, ugy óvakodjék ezután a tollat kezébe venni, ha a másodikból, ugy vigyázzon magára, mert könnyen az orrára koppanthatnak. A „Pesti Hírlap“nak is azt ajánljuk, hogy jól válassza meg tudósítóit, hogy ily nagyon rövid eszűségre valló rossz tréfával lapját s öt ne kompromittálja.

A ns.-militicsi községi rendőrség oly dicsőretre méltóan működik, hogy 3 és fél év óta csak két lopás eset történt s az is ki lett nyomozva; kihágási eset egy sem történt. Örömmel konstatáljuk ezt, mert az azeletti állapotok, midőn a lopás, rablás napirenden volt, megszűnt s a közs. rendőrök hivatásuk teljes tudatával teljesítik feladatukat. Ez is jó előjel a megyei rendőrség helyes működéséhez, mert az is körülbelül ily alapon lesz szervezve. A felelős örök ideje már lejárt.

Állami felügyelet alatt álló erdők tulajdonváltásaira vonatkozó bírósági határozatok az igazságügyminiszter egy újabb rendelete alapján mindannyiszor idejekorán megküldendők az illető megyei közgazgatási bizottságnak, hogy ez ennélfogva az erdők fölötti felügyelet megszaktítás nélkül gyakorolhassa.

Butkovics Antal, es. és kir. nyugalmazott kapitány f. hó 17-én elhunyt. Béke poraira.

A szolnoki gőzhajózási állomásra ügynökke Szaich Emil földink nevezetett ki.

A m. kir. államvasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy Gombos állomásán, a Duna-átelérésénél gyorsárúkra és élőállatokra 12, közönséges teherárúkra pedig 24 órai póthatáridőt alkalmaz.

Pályázat van hirdetve augusztus 23-ig a szabadkai beivárosi és augusztus 25-ig a miskai plebániára, valamint négy szabadkai hitelemzői állásra 720 frt fizetés mellett.

Huber Lipót, végzett theologus, f. hó 19-én tette primiciáját Zomborban.

Vasárnap a 10 órai mi-éu Fehér Eulália k. a. és Adámné ő nagysága a „Bone Deus“ című duót énekeltek.

A zombori szerb egyh. szabadelvű párt a karlovi kongresszusra küldendő képviselők kijelölése iránt f. hó 19-én delután értekezletet tartott. Bikár Pál, az egybehívott értekezlet elnöke, a gyűlést megnyitvái üdvözli az egybegyűlt választókat s a kijelölő bizottság határozatahoz képest képviselőül az egyháziak részéről Kupuszarevics Lyubomir plébánost, a világiak részéről Gruics Nikát ajánlja. Egyhangulag megválasztották. A képviselőként 24 tagból álló bizottság megy, kik közül először is Kupuszarevics jelent meg. Számos zsviódokkal megszaktított beszédében kijelenti, hogy ő a szerb egyházi autonómiának híve s követeli a szerb iskolák rendezését, az egyházi és alapítványi javak szabad felhasználását s mindazt, ami a szerb nép anyagi és szellemi jólétét és boldogságát előmozdítja. Beszédét azzal végzi: Eljen a zombori hitközség, eljen Bikár Pál éljenek Zombor város polgárai! Gruics Nika programbeszédje lényegileg azonos Kupuszarevicsével.

Árverések. Komnenov Péter sztanisicsi lakos ingat. szept. 9-én. — Lázity Gájó ő-sztapári l. ingat. szept. 14. — Milankov Rada zombori l. ingat. szept. 16. — Konyovits és trs. zombori l. ingat. szept. 17. — Krieg Antal zombori l. ingat. szept. 18.

Számadás a zombori állami főgymnasium tanulóinak Budapestre történt felrúdulásának költségeiről. Részt vettek 45-en; ebből 43 fizetett 20 frtot, 1 fizetett 15 frtot, egy semmit. Összejtött 875 frt. Ebből kiadott az előleges költségekre (távirat, portó) 3 frt 66 kr. Felutazási jegyekre 92 frt 25 kr. Lakásra 89 frt 67 kr. 1-5 nap költségeire 84 frt 64 kr. 2-ik nap költségeire 98 frt. 3-ik nap költségeire 84 frt 20 kr. 4-ik nap költségeire 81 frt 35 kr. 5-ik nap költségeire 56 frt 1 kr. 6-ik nap költségeire 75 frt 62 kr. Leutazási jegyekre 153 frt. Összesen 818 frt 40 kr. Levonva 875 frtból a 818 frt 40 kr, marad fülösleg 56 frt 60 kr. A megmaradt összegben a kirándulásban résztvevők szeptemberben lefénkyképezetnek s egy példányt kapnak emlékül a képekből. Radics György, főgymn. igazgató.

Minden lapban közölve volt, hogy Fögl Manó bécsi fehérenemű gyáros 10000 frtot áldozott azon célra, hogy szegényebb sorsu iparosoknak, különösen segédeknek a kiállítás meglátogatása lehetővé tétessék. Az országos iparegylet vette kezébe az ügyet s jelenti, hogy segély iránti folyamodványokat augusztus 1-éig elfogad. Csodálatos, hogy az ipartársulatok ezen ténynek kihirdetésével nem törődnek. Legyenek szivek e figyelmeztetést laptársaink tovább terjesztieni.

Múlt vasárnap tüzték fel az újvidéki evangélikus templomra a keresztet.

Az újvidéki dalárda augusztus 1-én a lövőkertben dalestélyt rendez táncal.

Zsablyán július 19-én aljegyzővé egyhangulag Jovanovits József választották meg.

Bács-Bodrogh megyében a tinójarási puztán építendő cselédlakás (7618 frt), ököristálló (90-85 frt) és juhastálló (6700 frt) munkái július 24-én d. e. 10 órakor adatkak ki Cegléden a közalapítv. főtiszt-ségnek; bányapénz 10%.

Nagy politika a táncteremben. Ó-Becse-ről írják július hó 18-iki kelettel: A mai bál sok tekintetből érdekes. A rendezőség ugyanis elhatározta, hogy az eddigi egyszerű szalag jelvények helyett, állandó rendezői jelvényeket készítet, ami egyhangulag el is fogadtatott. A jelvényeket tehát elkészültek; szép nemzeti színű kokárdák, a melynek az ily jelvények lenni szoktak. Hanem most jött csak a bökkenő! A szerb nemzetiségű rendezői tagok ugyanis névszerint Vojnovits Péter, Jovanovics György, Zsvikov Axin és Mrávits Lukács azt találták, hogy ily jelvények fel-tűzése által csorbát ejtenének szerb hazafiai érzelükön, a miért is kijelentették, hogy ők a nemzetiszínű kokárdát nem tűzik fel. Hjab, bizony furcsa világ járja most is még minálunk. A rendezőség többi tagjai természetesen nem osztották a nagy Szerbiáról ábrándozó jeles honfiak véleményeit és így az a kilátás forgott fenn, hogy a piros és fehér rózsza, a Guelfek és Ghibellinek harca újra kitör. Szomorú dolog és újabb bizonyítéka annak, hogy szerb testvéreink minden kis dologból nemzetiségi kérdést akarnak fel-fújni. Hanem rajongók és ábrándozók mindig voltak és lesznek, de hála az újkor mind jobban terjedő emberbaráti intézményeinek, reméljük nálunk is lesz nemsokára az ilyen mániatikuskok számára illeltek hely, a hol aztán nyugodtan elábrándozhatnak, nagy Szerbiáról... Az auspiciumok, melyek közt a bál megindult, előre sejtették, hogy látogatottság dolgában messze a multak megett fog maradni. Mindazonáltal közönséges szép számmal volt jelen és az első negyest mintegy 40-45 pár táncolta. Feltűnő volt, hogy a szerbek túntetőleg csárdást nem táncoltak, mire viszont a magyarok nem kózlóztak. Ez a körülmény annyira dühbe hozta az egyik rendezőt, a ki különben jelvényét a zsebében hordta, hogy valóságos botrány idézett elő a táncteremben, egy külön táncoló párral és szóról-szóra mind többen belekeveredve, már-már tetteles-ségre került a dolog, midőn nagy nehezen sikerült le-essilapítani a felhevült kedélyeket. Az egyik úr, névszerint Jovanovics György, oly kifejezést használt a jelvény viselésre, a mely miatt, hogy másként nem vönták felelősségre, csakis fiatalágának köszönheti. Ezek után természetesen, hogy a tánc és mulatság szer-bek és nem szerbek közt mindjobban fesszé lett és így történt, hogy a szünóra után már semmire sem került a sor. Es ez a körülmény leginkább a nevezett uraknak köszönhető; mi azonban az irás szavai után meggyünk és megbocsájtunk — „hisz nem tudják, mit cselekszenek...“ Ó-becsei.

A „Magyar Állam közigazgatási térképe“ címmel a nagy. kir. államnyomda kiadásában általános földabrosz jelent meg. A gyönyörű kiállítás és az államnyomda régi nevéhez méltó, rendkívüli szép térkép mutatja az állam politikai felosztását megyék szerint, a szolgabírói járássokkal; tartalmazza az összes váro-okat, falvakat és pusztákat, még pedig nemcsak helyjegyek és helynevekben, hanem a községi határok kitüntetésével kiterjedésben is; kitünteti a községek hatáskörét, minőség szerint, a törvényhatósági joggal felruházott, a rendezett tanácsu és a mezővárosok, valamint a faluközségek és a puszták megnevezéséhez használt 5-féle egymástól nagyon különböző írásjegyek által kitüntette vannak az 1874. év végéig üzembe került összes vasutak és vasuti állomások; az összes állami, megyei és közlekedési utak; a vízi utak és gőzhajó-állomások; a tavak, folyók és mocsarak; nemkülönb a közlekedésre nézve bármi tekintetben fontos-sággal bíró kisebbbserzve csatornák és patakok is. A földszin (terrain) alakja elmosott rajzban erősen ki van domborítva; a magasságok nagyszámú mértpon-tokkal kijelölve és a tenger felszínétől 100 méter magasságon aluli alföldek is ki vannak tüntetve. Mind-ezekhez még, a rajzterület ki nem töltött egyes lapokra jegyzett táblázatokban kimutatva van: I. a politikai felosztás, megyék szerint, a szolgabírói járá-sok a területnagyság s a lélekszám kitételével; II. a törvénykezési felosztás, kir. törvényszékek s járás-bíróságok szerint és III. a pénzügyi felosztás, pénz-ügyigazgatóságok szerint az ezek alá tartozó, illetőleg kerülteikben levő illetékkiszabási, adófelügyelői s adó-hivatalok székhelyének megnevezésével. A vászonra nyomott példányok megrendelési ára 20 forint, a pap-irra nyomottaké pedig 10 forint. Bolti árak nagyobb lesz. A megrendelések a nagy. kir. államnyomda igaz-gatóságához legkésőbb f. é. szeptember hó 15-éig kü-lendők be. A térképet ajánljuk hatóságok és iskolák figyelmébe.

F. hó 17-én kisértük örök nyugalma helyére Sziksz Károlyt, Sziksz György zombori segédtelék-könyvvezető 17 éves fiát. Béke lengjen a korán el-hunyt porai fölött!

A kiállítási nagy dalünnepélyt augusztus hó 7., 8. és 9-ik napján Budapestben, a kiállítás területén levő nagy zencsarnokban tartják meg. Részvételre a zombori dalárdát is felhívják.

Török Antal, helybeli kőműves, folyó hó 13-án, ismeretlen okból, a Ferenc-csatornába ülte magát.

Szabadka sz. kir. város szerződést kötött egy berlini céggel a város gázvilágítása végett.

Polit Mihály, újvidéki ügyvéd s volt ország-gyűlési képviselő, e hó 13-án vezette oltárhoz Stra-timirovits Mária kisasszonyt Szolokon. Az új pár-ésküvő után Stiriába utazott.

A bajai ág. ev. hitközség, melynek tagjai, egy-nek kivételével, mindannyian birják a magyar nyelvet, egy, most ide költözött, oly egyént választott felügyelőül, ki magyarul nem tud. Ennek első dolga volt a város által fizetett tanító utasítani, hogy minden írásbeli közleményt német nyelven nyujtsan be hozzá, jöllehet a tanító ezt ez ideig magyar fogalmazványban tette. Így írja ezt a Bpesti Hírlap bajai levelezője.

A pénztárazetek kongresszusának megtartása mellett Bács-Bodrogh megyéből a bács-topolyai taka-rékpénztár, a szabadkai ált. takarékpénztár és a zentai takarékpénztár nyilatkoztak.

Ó-Becsé-
l sok te-
patározta,
elyett, ál-
hangulag
tek; szép
felvények
kendő! A
évszerint
Axin és
nyek fel-
érületü-
zetiszinü
sa világ
öbbsi tag-
járól áb-
a kilátás
Guelfek
dolog és
érein
nyak fel-
nyak fel-
sznek
és hely,
Szerbiá-
egindult,
messze a
közönség
mintegy
szerek
nt a ma-
ra dühbe
vényét a
ézett elő
s szörül-
tetleges-
terült le-
úr, név-
sználta
ént nem
szönheti.
ság szer-
é lett és
pire sem
nevezett
vai után
ják, mit

térképe-
n általa-
lításu és
vüli szép
megyék
az összes
nemesak
határok
községek
gi joggal
városok,
vezéséhez
ásjegyek
üzembe
az összes
utak és
ak; nem-
ben fon-
takok is.
erősen ki-
mértpon-
00 méter
ve. Mind-
egyes la-
nyes: I. a
írói járá-
el; II. a
s járás-
ás, pénz-
illetőleg
lői s adó-
vászónra
nt, a pa-
nagyobb
nda igaz-
5 éig kül-
s iskolák

a helyére
gédtelek-
korán el-
asztus hó
területén
vétele a
hó 13-án,
agát.
ötött egy
lt ország-
hoz Stra-
Az új pár
gjai, egy-
r nyelvet,
asztott
l. Ennek
utasítani,
német
a tanító
Igy írja
negtartása
lyai taka-
s a zentai

Héber nyelven vezetett kereskedelmi könyvek bélyegkötelezettsége. A héber nyelven vagy más nyelven, de héber betűk alkalmazása mellett vezetett iparkönyvek és följegyzések az illetékszabályok alá vonása iránt kételyek merülve föl, a pénzügyminiszter egy újabb kiboocsátott rendeletben kijelenti, hogy ily könyvek és följegyzések, ha üzleti könyvek minőségével bírnak, bélyegilletékek alá esnek. Ez illetékek levonása iránti kötelezettség ugyanis ama körülménytől: vajjon az üzleti könyvek bírnak-e a kereskedelmi törvények értelmében bizonyító erővel, függővé téve nincs és az illetéki szabályok a bélyegköteles üzleti könyvekre nézve a nyelv tekintetében kivételt nem tartalmaznak.

Hymen. Kunst Kázmér titeli fűszerkereskedő eljegyezte Jakob József titeli bórkereskedő szép és kedves leányát, Emmát. Az esküvő jövő hó első napjaiban lesz.

Az erdőéri szakvizsgálatok Zomborban október hó 5-én és a következő napokon fognak megtartani. A vizsgálat letétele iránti kérvények a vizsgálatok székelyére az illetékes kir. erdőfelügyelőhöz nyújtandók be.

Az országos kiállítás zeneműszereinek leírásában dícsérettel van kiemelve Bosnyák G. földink esinos tamburáért, aki ezen „primitív jellegű” hangszerekből sokat és szépet állított ki.

Ujvidék, 1885. július 16-án

Helyben német nyelven szerkesztett pedagógiai szaklap, „Neue ungarische Schulzeitung”-féle név alatt jelenik meg, melynek szerkesztője Graszl Péter, volt pancsovai főreáltanodai tanár s jelenleg tanító a helybeli magán ipar- és kereskedelmi iskolán. E szaklap élte világát 1884 évi április 2-án látta és eddig igen helyes, a tanügyet és tanítók érdekeit emelő cikket hozott.

Legújabb időben azonban eltévedtette ezen lap célját, pedagógiai szaklapból, németvédő zornal lett és jöllehet eddigél sem volt ezen lapnak sok előfizetője, de most, ha német kultúrájáról le nem mond, úgy majd nemsokára megtörténik az, amit ezen lap f. évi 27. számában foglalt előfizetési felbívásában magáról prognostikál: „Auch wieder ein todtgeborenes Kind!”

F. hó 9-én 28. számában a szerkesztő maga vezércikket bocsájti ki, következő felirattal: „Ueber Volksschulen-Inspektoren und Anderes.”

Ezen cikk elolvasása után méltán megbotránkozik minden tanító, a kinek hazája és ennek jövője szívén fekszik, aki életét iskolájának s nem ferdeféjú politikának szenteli. Azért is időszereinek tartom, miszerint én, mint oly tanító, kinek bölcsője körül német dalok zengették, s aki csak férfi korában tanulta beszélni és szeretni a haza szép nyelvét, ezen cikket kissé bonckés alá vegyem.

A kezdet arról szól, hogy Trefort mit felelt Madarász interpellációjára; a felett jajdul fel a cikk, hogy széles Magyarországon nem találkozott tanító, a ki a miniszternek e szavait megbeszélte volna. Biztosítom Graszl urat, hogy ezen a tanítók sokat beszéltek s hogy a miniszter feleletét egy tanító sem vette örömmel tudomásul, de hogy azután 20.000 tanító közül egy sem vette volna magának a bátorságot erre felelni, vagyis e miniszteri szót újságokban megbeszélni, arra Graszl úrnak csak annyit felelhetek, hogy igenis meg lett e miniszteri szó beszélve, m. p. pedagógiai szaklapokban, de nem ily bunkó irányban, mint Graszl úr lapjában. Megbeszélte ezt a „Népnevelők Lapja”, „Paedagogiai Szemle” s más pedagógiai szaklap is, de a lap céljának méltó nyelven.

Valóban csodálkoznom kell, hogy Graszl úr, kit igen higgadt, megdondult embernek tartottam, magát a szenvedélyek által annyira hagyta elsodorni. Oly kifejezések, mint „Mameluken”, „Ungeschickte, plumpe, schmierige Hände” és még egyéb hasonló „Kraftausdruck”-ok, melyekkel Graszl úr cikkében él, bevalók-e pedagógiai szaklapba? Vagy tán ezek a pedagógiához tartoznak? Vagy tán ezek a német kultúra töjlesztéséi? Szomorú dolog, ha annyira jutottunk.

Graszl úr azt állítja, hogy a magyar néptanítók legnagyobb része mindazon iskolai lapot megátkozta, a mely az ügynevezett hivatalos áramlat ellen csak legkevésbébbet is fellépni mer. A továbbiban pedig azt írja, hogy oly tanító, ki minden szabad szótól visszariad vagy azt magában elfojtja, nem szabad ember, nem bír szabad embereket nevelni s így méltatlak alkotmányos országunk tanítója lenni. Ily tanító számára egy erőteljes „Haudegen” legjobb tanfölvéelő nélkül.

Mit ért Graszl úr az ügynevezett hivatalos áramlat alatt? Érti talán magas kormányunk azon intézkedéseit, mellyel azon iparkodik, hogy a magyar államészme a magyar nyelv ápolását már a népiskolában kezdi? Mondjon nekem Graszl úr még egy országot, mely e tekintetben liberálisabb volna, nincs-e Magyarországon ruthen, tót, román, szerb, német, oláh és egyéb tannyelvű iskola? Nincs-e joga a magas kormányknak azt követelni, hogy ezen idegen tannyelvű iskolában a magyar nyelv, mint az állam nyelve ápolassék? A híres Németország mit mivelte Elsásban? Meghagyták-e neki a francia iskolákat? Nem e csinált belőlök nyomban német iskolákat? Továbbá mit mivel Oroszország Lengyelhonban? Van e Európa bármely államában más tannyelvű iskola, mint az állam nyelve? Ugy-e bár ez csakis Magyarországon van? És még sem elégszenek meg a „Kulturkampfosok.”

Mit ért t. Graszl ur az alatt, hogy oly tanító, ki a szabad szótól visszariad, nem méltó szabad országban tanítónak lenni? Nem érthetem ennek értelmét! Vagy engedje meg t. Graszl ur, hogy egy kérdést még tegyek: Melyik tanító méltóbb, érdemesebb vagy becsületesebb, — az e, aki áthatva magyar érzellemmel, és lelkesülve a magyar haza érdekei iránt, iparkodik oda hatni, hogy a gyermekek zsenge szívét oltassa a hazaszeretet magasztos érzelmét; vagy az e, ki a magyar kormányt kegyét élvezi, és a mellett a magyar állameszmének esküdtöt gyűlöletes ellene és hasonlólag a spanyol bikához, mely megvadul, ha vörös kendőt lát, ugy ez is felbőszül, ha magyar szót hall? Itt felel maga az ész.

A továbbiban t. Graszl ur igen zokon veszi azt,

hogy a német tanítók a magyar nyelvnek hódolnak. Mit ért t. Graszl ur az alatt, hogy ezen szomorú teremmel bíró lovagok a pedagógiától s evvel nemzetüktől is eltávoloztak? Kik ezek a mamelukok, melyekről t. Graszl ur irni sziveskedik? Ki a szinnet!

Igen megbotránkoztató és megrovandó az, hogy Graszl ur ott, ahol Magyarország haladászeretéről, iparkodásáról szól, egy kérdőjelet tesz; nem e lehetne talán jobban Graszl urnak hirhedt hazafisága és tanügyi barátsága után egy nagy kérdőjelet tenni? Feleljenek a tények.

Allítja végül Graszl ur, hogy a magyar nyelvnek tanítása azért lett volna a népiskolában kötelező tantárggyá, hogy abból, t. i. a népiskolából a nem magyar ajku gyermekek anyanyelve kiteszokoltattassék.

Ez legjobban bizonyítja azt, hogy t. Graszl ur azon nézetben van, hogy Magyarországon a magyar nyelv ne tanítottassék a népiskolában. Okszerü gondolkodás szülte nézet-e ez? Sziveskednék tehát t. Graszl ur oda hatni, hogy ha netán Magyarországon kötelező tantárggyá és állammnyelvé a német nyelv lenne, ugy azután Németországban legyen az állammnyelv a chinai, Angolországban pedig az oláh, Franciaországban a perzsa, Oroszországban pedig a török stb.

Valóban aki oly lelkielfogultságot áru el, mint t. Graszl ur, arra jobban illik a kifejezés: „Ritter von der traurig-n Gestalt.”

Abban teljesen osztom Graszl ur nézetét, hogy a tanfelügyelőket a tanító soraából kell választani. Miért ne legyen a jó tanítónak is kilátása ily előléptetésre?

Különbén magas kormányunk ugy is már sok helyen, m. p. Bácskában, Torontálban stb a tanítókat hivta meg ez állásra, tehát a tanítók ezen óhajának is megfelelt.

Abban is osztom t. Graszl ur nézetét, hogy ő tanfelügyelőnek már nem való. Nagyon igaz, mert ő ezen állásra már nagyon koros, továbbá nem bírja az állammnyelvet, a magyar nyelvet, ami végett is oly rettenetes ellene a magyar szónak. Ha tudná, beszélné e szép nyelvet, más hangulatban volna a magyar nyelv iránt. Különbén nem beszél Graszl soha sem másképp mint németül, azért a milyen a beszédje, olyan a lelkiülete.

Ezen válaszszi, vagy nézettszázással, vagy a hogy Graszl urnak majd azt elnevezni tetszik, tollharcot kezdeni nem akartam s nem is fogok, csak meg akartam t. Graszl urnak és a t. olvasó közönségnek mutatni, hogy mi német ajku tanítók nem hagyjuk magunkat álpróféták által csábítgatni; mi híven, rendületlenül maradunk e hazának jó magyar polgárai. E szellemben neveljük a reánk bízott ifjúágot is, nevezzen el bár azért bennünket t. Graszl ur mamelukoknak is, nekünk ez mindegy.

Ráiner János,

ujvidéki r. k. tanító

A közönség köréből.

Kinek van igaza?

Mint hivatalos közeg olvastam Bács-Bodrogh vármegye alispánjának f. évi 13257. alisp. 1885. sz. a. kiadott körrendeletét mely rendelet szöszszerinti szövegében ekképpen hangzik:

„A közadók kezeléséről szóló 1883 évi XLIV. t. c. 76 §-a értelmében az adóvégrehajtásoknál közreműködő becsüöknak, a zálogolásnál és árverezésnél alkalmazott tanuknak és községi elöljáróknak díjait szabályozni jogkörömhöz tartozván, tudomás és alkalmazkodás végett értesitem címet, miszerint a megye területén levő kis- és nagyközségekben valamint Zenta rendezett tanácsu város területén foganatosított becsüléseknél a becsüöknak díját fel napra 50 kbrban, egész napra 1 friban, zálogolásnál és árverezésnél alkalmazott tanuknak díját félnapra ugyancsak 50 kbrban, egész napra 1 friban; a megyebeli, kis- és nagyközségekben eszközölt zálogolásnál és árverezésnél alkalmazott községi elöljáróknak díjait pedig, jelsül: a községi jegyzőt egy egész napra 2 friban; a községi bírót egy egész napra 1 friban 50 kbrban; a községi esküdtek és pénztárosát szinte egy egész napra 1 friban; félnapra pedig a most felsorolt díjak felében állapítom meg.

Ellenben Zenta rendezett tanácsú város területén eszközölt zálogolás és árveréseknél alkalmazott községi közegek díjazására nézve Zenta város szervezési szabályrendelete II fejezet 41. §-ban megállapított díjakat rendelem alkalmazni.

Az adóvégrehajtásoknál igénybe vett fuvar-költség tekintetében pedig elrendelendőnek találtam, miszerint a megye területén **kivétel nélkül** egy kétfogatú kocsi után fél napra 2 friban, egész napra 4 friban fuvardíj szedhető.

Végül minden félreértés kikerülése tekintetéből kijelentendőnek találtam, hogy jelen rendelettel meg-szabott fuvardíjakat és fuvarilletményeket az illetők habár ugyanazon helyen és időben több végrehajtást teljesítenek is, csak egyszer számíthatják fel.

Eddig a rendelet.

En a községi adminisztráció terén új ember vagyok, és mégis midőn a rendelet elolvastam utána azonnal a következő megjegyzést füztem. Minthogy nálunk nincsenek ordi nancosok, hanem a község által szerződés mellett felfogadott és 440 friban évi bérrel fizetett községi kocsisok, úgy ezeknek véleményem szerint fuvardíj nem jár; mert a községi kocsisokat a község mint testület fizetvén, a közlakosság, noha a községi közös vagyon osztatlan állapotban van, kettős teherrel nem sújtható.

Minthogy azonban az aispáni rendeletnek azon passzusában, mely a fuvarok díjazásáról intézkedik, ezen szavak állanak: **kivétel nélkül**, ugy azon kezdtem kételkedni, ha vajjon nekem van-e igazam, vagy az egyik itthelyi közhivatali társ barátomnak, a ki is erősen azt vitatta, hogy az adóvégrehajtásoknál igénybe vett itthelyi fizetett kocsisoknak is fuvardíj jár.

Minden kételyek oszlatása tekintetéből, mely tisztelettel kérem tekintetes szerkesztő urat, hogy az illetékes helyen az ez iránybani véleményem szívesen kikérni és arról bennünket a vitatkozókát értesíteni sziveskedjék.

E. J.

A MAGAS TÁTRÁBAN.

VIRTER KÁROLY-TÓL.

I.

Tátrafüred.

Láttam hazámat szeltében hosszában. Leereszkedtem völgyeibe s felmentem magaslataira. Megnéztem gyönyörű tövidékeit s bebarangoltam kiválóbb szépségü hegyvidékeit. Életem szebb részét, ifjúságomat, az aranykalászos rónaságon töltöttem. Gyönyörködtem itt, gyönyörködtem amott, de lelkem legjobb örült mégis akkor, mikor a magas Tátra ezüst-fényü erei s fenyőkoszorúta bércet között jártam.

Mondják s a tapasztalásból is kifolyó igaz marad, hogy oda, hol jól éreztük magunkat, ismételve is visszavágyunk.

Az ókor szülötte, kit sebes szárnyu vonat nem röpített országok határain túl, messze szép vidékre, hol a természet pompájában ünnepet ül, csak Pindus, Parnassus hegyeit bámulta folyton, egyedül Helikon forrásainak vizénél kereset üdülést s állandóan csak Thesszália virányain legeltette szemét. Otthonában érezte magát jól s otthonában nem vágyott sehova. S ha mi, kiket gőzerő visz s könnyü módon bekalandozhatjuk ezt a szép földet, melyet Isten megteremtett, ha mégis visszavágyunk egy helyre: s jele bizonyítéka ez annak, hogy ott kiválóan jól is éreztük magunkat.

En is visszavágytam a szép Tátrához. Ez a magyar Rigi.

Akkor láttam először, mikor a szív még jobban tudott örülni, a szem szebbnek látott mindent s ruganyosabbak voltak a léptek.

Igaz, hogy az első látás s a viszontlátás közé eset a glarni, urni, berni Alpok hajnal aranyozta jég-csucsainak: a Hochglärmisch, Oberalpstock, Uri-Rothstock, Finsteraarhorn, Schreckhörner Münch, Eiger, Jungfrau, Bümlisalp stb. megtekintése, mégis az első látás érdekében keveset vont le a viszontlátás.

Az utazó, ki a Huszparkról vagy Poprád Felkáról nézi a hatalmas hegyláncolatot, mely szeme előtt elterül, habár tovább is nyugtatja tekintetét a széles és domboru Krivánon, Szalayszók, Bástyá, Tupa, Koncista csipkézett havasok ormain, a 2659 méter magas gerlachfalvi csúcon, Lengyelnyergen, Bibric, Szekrényes, szalóki csúcsokon, Királyorron, Hegyes és Vörös tornyon, jégvölgyü, zöldtavi-bércen, a 2628 méter magas lomnici, késmárki, hunfalvi gránit csúcsokon. Nagymorgáson vagy Homlokhegyen, az csak egy nagyszerü panorámát lát maga előtt, mely kevés átmenete s hirtelen előbukkanásával ritkítja ugyan párját, de a magas Tátrát még nem ismeri. A fürdővendég, ha a három Tátrafüredet össze-vissza is járja, el megy reggelizni a Rózsamenházhoz, oszonzani a Szép kilátáshoz, a Tátra vidék szépségeiről még ne beszéljen. A külső mezt látta ez csak s nem ismeri azokat a belső szépségeket, melyeket az előszámlált sziklafogak féltékenyen lánstszanak őrizni. A sokfejú sárkányt látta ez csak, de a kincseket, melyeket rejt.

Igaz, hogy Tátrafüred a Tátra gyöngye s első-rangú gyógyhelye. Benne az élet oly vig s örömtelt, hogy a ki a betegek és egészségesek eme fürdőhelyén, kényelmet nyújtó házaiban már egyszer telepedett, a Rigi, Vadászkiirt, Tengerszem, Tündérlak vagy Gondúzöben elhelyezkedett, az egy ideig nem vágyik innét el.

A magas sétányon, a hűgyvilág szépségein csünghet tekinteted s született zenéseink vonója mellett elábrándozható tetszésed szerint kulturéletünk kuforrásáról, a természetéről, vagy a haza, ifjúság és szerelemről.

Az új gyógyház, Adria, Petőfiház, a stilszerü svájci házak, az utóbbi években épültek fel. Eltűnnek a régiék, hogy helyet adjanak a kor követelményeinek. Szerényen huzza meg magát a régi gyógyház is, újabb s ékebb társai mellett. Hej, pedig az a régi gyógyház — be sok szivet gyógyított, de talán betegített is meg. A Csáki-forrás most is vigan esobogtatja üde savanyuvizét az öreg restauráció épület alatt. Nem apasztotta ki az idő. A régi gazdának már csak e forrás tartja fenn emlékezetét. A víz jözü, de minthogy egyebet róla nysem lehet mondani, ráfogták még az orvos urak, hogy „étvágygerjesztő” is. A szepesi szegény tótok, kiknek élni gyokran nagyobb feladat mint meghalni, aligha nem jobban szeretnék, ha étvágykergető volna a víz hatása. Nekem a hegy magaslatán gránitból bugyogó Vámbéri s Leutsch-források gyöngyözö fiiss vize jobban esett. A kis Rainer-ház is megvan még régi kopott minőségében; ez is vállalkozó, haszonbérő emlékezetét tartja már csak fenn ki sokat tett Tátrafüredért akkor, mikor még nem volt divatos fürdő s az emberek inkább gyógyulni, mint mulatni jártak ide; de hogy miért keresztelték a Rainer savanyuviz forrást Kasztornak, azt már nem tudta megmondani senki. Hja! változik minden, az idő is, az emberek is, s habár Rainer érdemeiről még mindig beszélnek itt, de ha Tátrafüreden megtörtént, hogy a Szerlem forrás bedugult, a Türem forrás pedig kiapadt, akkor annál is inkább megtörténhetett az, hogy a Rainer forrás Kasztor nevet kapott, mert hisz ugy is közvetlen közelében van a Polluxnak.

Ha Kasztor nélkül nem képzelhető Pollux, akkor Pollux sem képzelhető Kasztor nélkül, gondolta az új elnevező.

A kis kápolna most még szerényebben áll egy-magában ott a közepén, mint ezelőtt, mert körülötté azóta még díszesebb s nagyobb épületek emelkedtek. De a mikor templom maga itt a természet, a kápolna csak oltár legyen.

Tekintsünk csak szét Tátrafüreden. Utolsó ittlétem óta az egy gyöngyből három gyöngy lett. Még jól emlékszem, mintha tegnaptörtént volna, ott állt a Gondúzö s Tündérlak között dr. Szontágh Miklós fürdőorvos s kezét távol mutatásra emelve, mint valamely alkotó azt mondá: ott — majd hidegvizgyógyintézetet állítok esztendőre. Ma már áll Uj-Tátrafüred, a kor igényeinek megfelelő két Sanatorium, Terebes, Sirene, Nefelets, Edelweisz, Erica, stb. gyógyházaival, meg a téli kerttel.

A hidropatak s klimatikus gyógyhelyet keresők télen nyáron találhatnak itt enyhülést. Ki Uj Tátrafüreden nem talál elég szórakozást, három perc alatt Ó-Tátrafüreden lehet, mert a két fürdőhelyet egy — folyton élénk gyalogösvény köti össze. A ki itt is megünne magát, elmehet pisztrángot horgászni vagy gyorslábú zergényját üzni.

Ó-Tátrafüredtől lejjebb fekszik Alsó-Tátrafüred. Gyönyörű lejtős út vezet oda, sűrű sötét fenyves erdőn keresztül. E fürdőtelep, habár csak 1881 ik évben alapított, máris látogatott. Diszes épületei jóvendő nagyságát hirdetik. Hivatva lesz majd hazánkban Franzensbad női fürdőt pótolni. Lápfürdőjének berendezése európai színvonalon áll.

A turistát maga a fürdő kevésbé, de a vidék annál inkább érdekelné, tekintünk kissé körül azokban a szép völgyekben, melyek zöld bársonyát a források ezüst színű erei himezik még szebbre s emelik még nagyobb változatra. Vegyük a vasvégű hegyi vándorbotot kezünkbe, melyet fiatal fenyőkből kicifrázottan faragnak s árulnak úton-útfélen a művészet a. b. c. jét tanuló atyáinkai. — Hágjunk fel azokra a gránituskókra, melyek itt az ég felé ágaskodnak, hogy bennünket is közelebb hozzanak ahhoz. Keresük fel azokat a smaragd színű tengerszemeket a szirtetek ülén, melyekről a nép azt tarja, hogy a tengerrel vannak összeköttetésben s annak zivatarától háborognak olykor.

II.

A felkaltóhoz.

Egy este kedélyes társaság gyűlt össze az étteremben. Arról volt szó, hogy történiék holnap a kirándulás — Abban állapotunk meg, hogy a felkaltó völgybe, a felkaltóhoz megyünk. A jó igazgató legott megtette az intézkedést, hogy a lovak korán reggel felszerelve, a vezetők készen várjanak bennünket. Összesen hatan voltunk, nők s férfiak vegyest. Társaságunk tehát a múzsák számánál kisebb, a gráciakénál nagyobb volt és így volt a legjobb.

Festői látvány volt az, mikor a hölgyek változatos toilletében, kora reggel, midőn a nap alighogy előbukkant, nyeregbe ültek. Jaj! hangzék itt a nők ajkáról, jaj! amott, ha a lovak kissé nyugtalanodtak. Hölgyeink arcát csakhamar kipirosította a félelem és a hajnali csipős szellő, mely a havas ormokról sietett le üdvözlésükre.

Lebeg a fátyol, suhog a vessző, vigan foly az eszme csere. Kereszthalomnál volt az első pihenés. A nap tüzes korongja már a magasabbra szállt fel, bevilágítva a zöldelő szepesi fensiket, mely térképékként terül el a szem előtt. Valóságos szem próba következik erre, ki látt messzebbre? távcső pótolja azt, mit szem el nem ér. Utközben nem egy szeliden zsongó patakcsa csurgója kínálta bús italát.

Látni már a Hunfaly-házat, a vadon tajtékzó Felka-patakot is. Még csak egy kis türelmet s cél nál leszünk. Beértünk már a törpe fenyő határába. A légből báránnyelűk uszáltak. Hideg lehellet jön a növényországból, a vezetők meg-megállanak kezeiket dörzsölni s azután felvéve ismét terüköt, emelkedő lépésekkel baktatnak lovaink, — helyesebben lovaink — mellett s biztatva mondogatják: mindjárt ott leszünk.

Szemünk előtt terül el egész hosszában a smaragd színű, göröngyös sziklaktól környezett hegyi tó, színe ma szép világos s nem haragos. — A parti sziklára állva, mint tükörben láthatjuk magunkat a csendes vízben.

Ezután leülünk a menedékház romjaira. A házat a hógörgöget szétzórta, fele a tóba esett, másik fele összevisszaságban van körülöttünk. Most pedig bontsuk fel ama kosarakat, melyeket a jó igazgató telített meg.

Az a kis patak, mely a nyárban így megfogyatkozott, olyan lármat csap a szirtől lezuhanatában a fejünk fölött. Legjobban is tesszük, ha kizárólag csak is az evéssel foglalkozunk s utána néhány pohárkát csusztatunk a hosszonyaki üvegből, ez majd megmelegít. Az éhes-szomjas turistának ez nem prózai foglalkozás, különösen nem 1667 méter magasságban. Hiszen már a régi istenekről írva van, hogy a magas Olimpon nektárt ittak. Miért ne tehetnők meg ezt mi is a magas Tátrán? A villányi-hegy pirosan csúrgó méze, a jó bor, jobban is ízlet a nőknek, mint gondoltuk. Hja, a kedves igazgató alapos Tátraismerő, hogy erre is gondolt.

Vezetőink is azzal dicsekedtek, hogy már régen nem volt ilyen jó napjuk. Egy halmoz szétzört papiros hirdette utóbb, hogy itt lakmározó társaság ütötte fel vidám tanyáját, nekünk pedig ez az ebéd emlékezetesebb lesz, mint sok más.

A szétzört kövek között granát kereséssel mulattunk azután, de annyi erőre a villányitól sem tehetünk szert, hogy a granátköveket erős tartályukból kiszedhetjük volna és így legjobb akarunk dacára sem szolgálhattunk társaságunk nőtagjainak nyakára gránátgyöngyfüzérrel.

Innét magasabbra már csak csuszamlós gyalog ösvény vezetett a hegyhasadéokban. Az összetömörült hó néhol az ölyvi magasságot is elérte. — Előttünk tündökölt a Felka-patak 100 méter magas esése. Ég felé törekvő permetét a hideg szél visszarántotta s arcunkba kergette, miközben szívárvány színű változataiban gyönyörködtünk.

Felértünk végre a „virágos kertbe”, mely 1793. méter magasságban van. A tél tartá itt esküvőjét a nyárral, gyermekük a tavasz volt, ezer virágtól ékes bokrákat kötöttünk emlékül s a nők virágot tűztek hajukba. Nem érezve testünk fáradságát, a Lengyel-nyereg hőmezőit s változatos hegyalakulását néztük, miközben vezetők egyik tengerszem békáiról regélt, melyek gyöngyöt rejtenek magukban, majd hegyi szellemről mesélt, ki tömérdek kincseket őriz a Tátrában. Mikor vége volt beszédének, arra figyelmeztettem: sugja meg ezt a pénzügyminiszternek, talán kiegészíti zavarából, sőt ez majd talán kedvet is kap folytatni Mátyás király itt kezdett arany ásatásait.

(Folyt. köv.)

Üigaszfaló.

Egy pár könnyecsepp nélkül
Mi volna az élet?
Egy pár harmatgyöngytől
Tikkadt virág éled.
Egy pár könnytől tisztul
Az ember kebele . . .
Egy pár harmatgyöngytől
A rózsá levele.

Örökös mosolytól
Elfásl a lélek,
Örök verőfénytől
Fonnyad a természet.
Oh jól esik néha,
Földült a zápor . . .
Földül a lelkem
Szemem záporától.

Zord sivatag nélkül
Nincs enyhe-oáznak,
Égető szomj nélkül
Hűsítő pohárnak.
Azért sirj hát lelkem,
Sird ki magad újra,
Tiszta napfény árad
Felhőre, borúra

Völgyi Gusztáv.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVAN LAJOS.

Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

7071. sz.
1885.

Kisbérleti hirdetés.

A kulai kincst. urad. ispánság kerületéhez tartozó ó-verbázi II-ik dűlőbeli 207⁴³⁰ hold és a pusztakulai verbázezett báránnyjárás III-ik dűlőbeli 38¹⁷¹ holdas kisbérleteknek 1885. évi október hó 1-től kezdve három évi bértartamra alább kitüntetett részletekben, az első évben buza, a 2-ik évben kukorica és a 3-ik évben zab vagy árpa vetés alá leendő bérheadása iránt alább megnevezett helyen és időben nyilvános árverés fog tartatni. Az árverésnél a kikiáltási árnak $\frac{1}{4}$ része bántépénzül leendő; és ezen bántépénz az 1885. évi október hó 1-én, mint a béridő tényleges kezdete napján, az egész évi haszonbérre kiegészítendő, és ezután az évi haszonbér évente előre fizetendő. Az árverést megtartó helyek és a bér részletek a következők u. m.: **I. Ó-Verbázon a község-házánál folyó évi július 27-én 10 órakor** az ó-verbázi II-ik dűlő 1-2. részlet számu 10 hold terület 298 fnt 39 kr. kikiáltási árral. 3 részlet számu 5 hold 149 fnt 19 kr. 4-9 r. sz. 30 hold 822 fnt 34 kr. 10-15 r. sz. 30 hold 822 fnt 34 kr. 16-17. r. sz. 10 hold 295 fnt 35 kr. 18 r. sz. 5 hold 147 fnt 17 kr. 19-20. r. sz. 10 hold 273 fnt 10 kr. 21-22. r. sz. 10¹¹⁴ hold 294 fnt 40 kr. 23-28 r. sz. 21¹⁵¹⁶ hold 610 fnt 49 kr. 29-33. r. sz. 25 hold 687 fnt 81 kr. 34-35. r. sz. 10 hold 275 fnt 12 kr. 36-37. r. sz. 10 hold 275 fnt 12 kr. 38. r. sz. 5 hold 137 fnt 56 kr. 39-40. r. sz. 10 hold 275 fnt 12 kr. 41-43. r. sz. 15 hold 424 fnt 83 kr. **II. Kernyaján a község-házánál folyó évi július 28-án 10 órakor** a pusztakulai báránnyjárás III-ik dűlő 1. részlet számu 5 hold 104 fnt 38 kr. kikiáltási árral. A 2. r. sz. 5 hold 111 fnt 95 kr. A 3. r. sz. 5 hold 118 fnt 49 kr. 4. r. sz. 5 hold 76 fnt 14 kr. és az 5., 6., 7. és 8. r. sz. 18¹⁷¹ hold 184 fnt 42 kr. kikiáltási árral.

Szegeden, 1885. július hó 6-án.

2-2 M. kir. államjóságigazgatóság.
(Utányomat nem díjaztatik.)

Leszállított árú tűzifa.

Mai napon az összes tűzifánk árát leszállítottunk, és pedig a csatorna melletti raktárunkban kapható:

4 kbmt. jó tölgy hasábfá . . . 11 fnt
" " " " tuskófa . . . 9 " "
" " " " dorongfa I. . . 9 " "
" " " " " II. . . 8 " 50 kr.
" " " " cser hasábfá . . . 13 " 50 "
" " " " dorongfa . . . 11 " "

Továbbá a vaspálya melletti raktárunkban: 4 kbmt. száraz gyertyán hasábfá . . . 13 fnt 50 kr.
" " " " dorongfa . . . 10 " "

A fabárcák (utalványok) irodánkban váltathatók.

3-1

Roheim testvérek.

Zombor. 1885. Bittermann Nándor könnyv- és könyomdájából.

Hirdetmény.

Vonatkozással a f. évi június hó 8-án kiadott hirdetményre, ezennel közhírré tétetik, miszerint a kir. helyszínelési mérnök által (a városháza nagytermében d. e. 8-12, d. u. 2-6 óráig) az alább kitett napokon és dűlőkre nézve fogadtatnak el felszólamlások mindazon birtokosoktól, kik azt az 1884. évben elmulasztották vagy pedig az azóta történt változások akár osztás, vétel, öröklés stb. műszaki keresztül-vezetése e helyszínelési szükségeltetik.

Július 13. 14. Ötödik, hatodik és hetedik szelvény szűlők.

Július 15. 16. 17. Sikora és Nenadits.

" 18. 20. Rancevo.
" 21. 22. Bilits Obzir
" 23. 24. Sáponya.

" 25. Harmadik és negyedik szelvény szűlők.

Július 27. 28. Keleti Gradina.

" 29. 30. Nyugoti Gradina.

" 31. augusztus 1. Csicsova, első és második szelvény szűlők.

Augusztus 3. 4. Bukovac.

Megjegyeztetik, miszerint ezen munkálatok jelenlegi fogantatása a kincstár és város — a későbbi pedig a birtokosok költségén fog eszközöltetni.

Zomborban, 1885. évi július hó 9-én.

A városi tanács.

3-3

Pályázati hirdetés.

Szántova községnek (Bács m.) róm. kath. jellegű iskolájában leköszönés folytán egy illyr-magyar tannyelvű állomás megürülvén, arra ez évi augusztus hó 20-ig pályázat nyitattik.

Jövedelme: 400 fnt készpénz; ismétlő iskolások oktatásáért 25 fnt; egy szobából, kamrából és konyhából álló lakás 138 $\square$ öles kerttel. Nős tanító megválasztatása esetében a község kötelezi magát, egy év lefolyása alatt megfelelőbb lakásról gondoskodni.

A megválasztott tanítótól megkívántatik az illyr és magyar nyelvekbeni tökéletes jártasság és állásának szeptember elejével történendő elfoglalása.

A tanképesítő okmányokkal szabályszerűleg felszerelt és bélyeggel ellátott folyamodványok a szántovai róm. kath. iskolaszékre címezve, nt. Láng Márton esperes-plébános urhoz Csataaljár (Bács m.) küldendők.

Szántován, 1885. július 9-én.

Grün Xav. Ferenc

3-3

plébános,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

Vaskúton (Bács megye) két új tanítói állomás szerveztetett, melyre pályázat nyitattik. A választás napja **augusztus hó 10-én reggeli 10 órakor** lesz. Az állomás jövedelme o. é. 350 fnt lakás nélkül. A pályázók egyike magyar-német, másika magyar-bűnyő nyelven fog tanítani a mindennapi és ismétlő iskolákban. A kántort hivatalos elfoglaltsága vagy betegsége esetén mind a kettő köteles helyettesíteni és segédkezet nyújtani vasár- és ünnepnapokon az istentisztelet alkalmával. Szeptember hó 1-én az állomás elfoglalandó. A folyamodványok a vaskuti iskolaszékre címezve főt. Berényi Dániel apát-esperes urhoz Bajára küldendők augusztus hó 9-ig bezárólag.

Kelt Vaskúton, 1885. július hó 14-én.

Pilger Nándor,

3-2

iskolaszéki elnök.

935. sz.

Lality község előljárósága.

Árverési hirdetés.

Lality község előljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a község tulajdonához tartozó regale (bor és pálinka mérési) jog **1885. évi augusztus 25-én d. e. 9 órakor** Lality község-házánál nyilvános árverésen három évre vagyis 1885 évi november 1-től 1888. évi október 30-áig terjedő időtartamra haszonbérbe fog adatni, négy korcsma felállításával. Kikiáltási ár 720 fnt.

Az árverési feltételek Lality község házában megtekinthetők.

Kelt Lalityon, 1885. július 11-én.

Pinterovits János, Turcsan András,
jegyző. 3-3 h. bír.